

Від головного редактора

Шановний читачу!

Це вже п'яте число фахового наукового часопису з журналістики та інформаційно-архівної справи, яке невеликий колектив ентузіастів із КНУКІМу робить у непростий воєнний час.

Звідси видається закономірним, що низка публікацій цього випуску позначена «воєнною печаткою».

Слід усіляко вітати спроби дослідників братися за таку, вважаю, архіактуальну проблематику тепер. Це непросто, бо потребує передусім «польових досліджень», сталого збирання, узагальнення й осмислення значного масиву емпіричного матеріалу, що називається, з-під коліс, передусім із публікацій ЗМІ, а не з монографій. Ці пишуться довго й, на жаль, не завжди з ясним викладом. Звісно, що таке збирання і в часі, і в зусиллях навіть приблизно не нагадує звичне вже для багатьох у нашому цеху реферування з рясним цитуванням уже написаного кимось раніше. Для цього випадку властиве те, що характеризується коротким і емким «уперше».

Тому й це традиційне представлення свіжого числа «Українського Інформаційного Простору» почну з публікацій, де така першість заслуговує не лише бажаного першопрочитання, а й наслідування багатьма колегами.

Віроломна й нечувана досі в світовій цивілізації російська спроба так званої денацифікації України підвищила суспільний запит на історичні знання в цілому, і на зміст та методику формування інформаційного фронту зокрема. Яка роль у цій війні історичної науки? Чому ми мусимо говорити про чин і місію національно свідомих, політично незаангажованих істориків, передусім українських, в активній протидії брудній інформаційній агресії вічного ворога світового порядку? Як український і глобальний інформаційний простори змінюють своє обличчя, наповнюються новим змістом, зокрема історичним? У чому небезпеки маніпулятивного використання путінською пропагандою в медіа історичних наративів з метою знайти «наукові

аргументи» для легітимації, обґрунтування мотивів і виправдання збройного вторгнення в Україну, лицемірно названого терміном «військова спецоперація»?

Відповіді на ці та інші животрепетні запитання — у статті авторитетного в Україні й за кордоном ученого-гуманітарія професора Ярослава Калакури «Українські історики в інформаційному просторі на тлі війни: методологія комунікації». Ця фундаментальна стаття, без перебільшення, може слугувати еталонним взірцем молодим дослідникам-журналістикознавцям. Бо в цього талановитого й енциклопедично мислячого автора все, як завжди — глибинно, аргументовано, переконливо, показово, україноцентрично.

Інший ракурс проблеми висвітлює молода доцентка й досвідчена журналістка з Івано-Франківська Ірина Копистинська: дотримання, а скоріше, недотримання стандартів журналістики в заголовках публікацій всеукраїнських та крайових ЗМІ з проблематики, що стосується мобілізації. Головний посил цієї розвідки, що мав би насторожити журналістів та редакторів — любителів сенсаційних, часто неперевіраних заголовків: нехтуючи перевіркою інформації та пошуком першоджерел, повнотою та достовірністю інформації, в гонитві за «смаженим», українські медіа можуть несвідомо підігравати ворогу, підживлюючи його отруйні інформаційно-психологічні спецоперації.

Цю проблематику вдало доповнюють дослідниці з Кременчука професорка Ксенія Сізова та доцентка Віта Хміль-Чуприна «Інтернет-меми як інструмент інформаційної війни». Фокус уваги вони зосередили на вивченні сутності феномену, структури, функціонування, жанрово-тематичну специфіку цього модного натепер явища сучасних зарубіжних та українських ЗМІ.

Особливо цінною для дослідників-журналістикознавців є огляд головного редактора всеукраїнського тижневика «Слово Просвіти» Ігоря Зоца «Як виживає місцева преса в час війни». Саме таких оглядів — фахових, конкретних, які базуються на прискіпливому аналізі численних підшивок преси, бракує сьогодні і в періодиці, і в науці.

Історичний аспект сучасного журналістикознавства помітно посилює в цьому випуску стаття докторів філософії з Києва Ігоря Срібняка та Юлії Голубничої-Шленчак «Голоси таборової преси інтернованих вояків-українців у Щипіорно, Польща (1922 — вересень 1923 рр.)». Цінна вона не лише добутим в архівах української еміграції емпіричним матеріалом, який однозначно суголосний із нинішніми реаліями українських ЗМІ, а й рідкісним ілюстративним супроводом.

Розлога стаття автора цих рядків «Тенденції розвитку журналістики на сучасному етапі» також спирається здебільше на «польові дослідження». Це ще одна спроба вивести теорію й практику журналістики

як самостійну й самодостатню науку з тіні соціальних комунікацій і комунікаційних технологій, спонукати побратимів по перу посилити захист і ствердження авторитету правдивої журналістики в нашому національному інформаційному просторі.

Окремо хочу привернути увагу добірного товариства читачів УІПу до публікації наймолодшої авторки цього числа Анни Беллої «Інформаційний простір на лінії розмежування». Тут болісно ставиться питання про те, чому за 30 років незалежності Українська держава не змогла забезпечити надійне покриття сходу України хвилями та сигналами національного радіо й телебачення, чому й досі у прифронтовій смузі легко зловити хвилі радіостанцій із різних міст країни-агресора, але важко — голос Києва.

Ми додали до цього матеріалу промовистий підзаголовок «Нотатки із щоденника студентки-журналістки КНУКІМу». Саме цей щоденник, який вона веде ще від початку російсько-української війни 2014 року, захищатиме в цьому році як творчу бакалаврську роботу в формі книги на кафедрі журналістики. Перші публікації цієї талановитої авторки були опубліковані на шпальтах всеукраїнського тижневика «Слово Просвіти», коли дівчина лише починала навчання в університеті. На її очах було знищено три рідні домівки родини, яка від 2014 року перебуває в стані біженців від «московитів-визволителів, — у Карлівці, Селідовому, Авдіївці... Ставши активною учасницею заснованого в КНУКІМі громадського руху студентів-журналістів «Лицарі правдивого слова», Анна вирішили вийти на захист бакалаврської роботи з цим доробком. Як керівник проекту, який втілювався на очах, глибоко переконаний, що такі тексти слід перекладати англійською, німецькою. Аби світ знав українську правду та бодай спробував осмислити біль душі української юності, обпаленої несправедливою війною...

Микола Тимошик,
головний редактор
«Українського Інформаційного
Простору»